

RDEČI PRAPOR

Glasilo jugoslovanske socialne demokracije.

Izhaja v Ljubljani vsako sredo in soboto.

Naročnina za avstro-ogrske kraje za celo leto 10 K 40 vin., za pol leta 5 K 20 vin., za četrt leta 2 K 60 vin., mesečno 90 vin.; za Nemčijo za celo leto 12 K, za pol leta 6 K, za četrt leta 3 K; za Ameriko za celo leto 14 K, za pol leta 7 K.

Posamezna številka 10 v.

Reklamacije so politične prave. Ne frankirana pisma se ne sprejemajo. Ko opisi se ne vračajo. Inzerati. E. avtopos petil-vrtilas (širina 88 mm) za enkrat 20 vin., večkrat po dogovoru.

35. številka.

V Ljubljani, v soboto, dne 2. maja 1908

Leto XI.

NASLOVA: Za dopise in rokopise za list: Uredništvo „Rdečega Prapora“, Ljubljana. — Za denarne pošiljave, naročila na list, reklamacije, inzerate t. t. d.: Upravništvo „Rdečega Prapora“, Ljubljana, Jurčičev trg številka 3/I.

„Rdeči Prapor“

Izhaja redno vsako sredo in soboto in velja za avstro-ogrske kraje za celo leto 10 K 40 vin., za pol leta 5 K 20 vin., za četrt leta 2 K 60 vin., mesečno 90 vin.

Za Nemčijo za celo leto 12 K, za pol leta 6 K, za četrt leta 3 K.

Za Ameriko za celo leto 14 K, za pol leta 7 K.

Upravništvo „Rdečega Prapora“.

Peti zbor hrvatske socialno-demokratske stranke.

(Konec tajniškega poročila.) Politično je bila socialna demokracija v pretečenem letu edina opozicijska stranka, ki je zahtevala ustavnega dela. Poklicani faktorji niso hoteli poslušati socialističnih glasov, kar je nasprotnikom samim največ škodovalo. Frankovci so uganjali blazno obstrukcijo, ker so hoteli izsiliti, da bi se vrgla beseda «srbski narod» iz adrese, saborska večina pa ni predložila nobenega zakonskega načrta o ustavnih garancijah. Stranka je priredila več shodov, na katerih je protestirala proti takim komedijam. Zaradi preganjanja v Sremu je morala energično nastopiti tudi proti «narodni» vladi. V tem času je bila intenzivna politična agitacija med poljedelskim elementom. V Mitrovici se je ustanovilo strankino tajništvo. Poljedelsko gibanje je zraslo velikim in malim pašom čez glave. Tedaj je začelo že omenjeno preganjanje. Prav v ta čas je padlo praznovanje prvega majnika. Dočim je se leta 1904 praznoval sam Zagreb, leta 1905 že tri mesta, je bilo leta 1907 praznovanje že v dvajsetih mestih. Udeležilo se ga je več kot deset tisoč manifestantov. Pri tem ne pride Srem v poštev, kajti po vsem Sremu, izvzemši Mitrovico, je bilo praznovanje prepovedano (!). V Rumi in v Vukovarju so si pač sodrugi sami priborili pravico praznovanja. Geslo lanjskega praznovanja je bilo povsod: Za ustavno svobodo, za splošno volilno pravico.

Koncem junija se je ustanovil bojni sklad za volilno pravico. Ob času Rakodczayeve vlade je delala stranka največje priprave za pričakovane boje. Že tedaj se je sklenilo, stopiti v volilni boj brez razlike. Meščanske stranke so stopile v volilni boj s šovinističnim ščuvanjem; splošno volilno pravico so pustili povsem v ozadju. Med tem so bile občinske volitve v Oseku, kjer so socialni demokratje zmagali v tretjem razredu z vsemi petimi kandidati.

Dne 6. oktobra je stranka povsod priredila manifestacije za solidarnost z delavstvom na Ogrskem in proti madžarski vladi. Na Ogrskem je dne 10. oktobra delavstvo priredilo splošno stavko v znamenje zahteve splošne volilne pravice. Tega dne si je priborila stranka tudi v Sremu pravico javnih shodov. Dne 12. decembra se je otvoril hrvatski sabor. Tega dne je najmanj 10 tisoč ljudi v Zagrebu ustavilo delo in je mirno in dostojno demonstriralo pred saborom. Toda sabor je bil — deloma po lastni nerodnosti — razpuščen in tedaj je začela volilna agitacija, ki je trajala cele tri mesece. Stranka je postavila kandidate v 10 okrajih in je dosegla 965 glasov (kar je z ozirom na visoki cenzus in na malo število volilcev že mnogo).

Dva kandidata, Korač in Bukšeg, sta prišla v ožjo volitev in je bil Korač izvoljen.

V posameznih okrajih je bil uspeh stranke sledeč:

Sid	371 glasov,
Morović	136 »
Irig	105 »
Osek	92 » (gornje mesto)
Martinci	87 »
Stara Pazova	67 »
Osek	29 » (spodnje mesto)
Dugoselo	28 »
Šimanovci	26 »
Mitrovica	24 »

Poročilo se ozira tudi na strokovno gibanje, ki se je tekom petnajstih let skoraj popolnoma zraslo s političnim. Lansko leto se je začela delitev obeh področij, ker je to vsled močnega razvoja postalo nujno, tembolj, ker se je po petnajstletnem boju vendar delavskim organizacijam potrdilo pravila. Organizacije so se tedaj tudi centralizirale. Posledica tega je, da mora stranka izvesti posebno politično organizacijo in izpremeniti svoj statut, ki je postal pretesen za nove razmere.

Največ uspeha je stranka dosegla v svojem notranjem delovanju. Najprej se je v Oseku uredilo strankino tajništvo, potem je sledilo politično in strokovno tajništvo v Belišću. Največ dela je dalo stranki poljedelsko gibanje. Dne 10. svečana 1907 je bila v Zagrebu prva poljedelska konferenca, na kateri je bilo iz 64 krajev 128 delegatov; zastopali so 7000 članov. Druga konferenca je bila v najbolj kritičnem času, o božiču 1907 v Oseku. Sedaj so bile tudi poljedelske organizacije že centralizirane.

Poleg glavnega glasila «Slobodna Riječ» je začela stranka s 1. marcem 1907 izdajati za srbske sodruge «Pravo Naroda» v cirilici, za nemške pa «Volksrecht», katerega je potem prevzel medstrokovni odbor v Oseku. Časopisje je v tem času sploh močno napredovalo. «Slobodna Riječ» je tega leta začela izhajati po trikrat na teden. Za razvoj stranke je značilen dohodek iz strankarskega davka. Leta 1905 je iznašal komaj 411 K 59 vin., leta 1907 pa 5364 K 36 vin. Organiziranih sodrugov je bilo tega leta 6000, sedaj se jih lahko računa 10.000.

Iz blagajniškega poročila je razvidno, da je iznašal lani blagajniški promet 31.659 K 81 vin., v prvem četrtletju tekočega leta pa 10.092 K 45 vin. Tedenska naklada «Slobodne Riječi» je bila lani v stavbni sezoni 16.000, po zimi 14.000, sedaj je vsled občutne gospodarske kriza padla na 12.600, toda upati je, da se v stavbni sezoni zopet povzdigne.

Tajniško in blagajniško poročilo se je vzelo brez debate na znanje in se je odboru izrekel absolutorij. Dalje prihodnjic.

Stališče odvetniških in notarskih uradnikov.)

(Odgovor na poslano brošuro, spisal dr. H. Tuma.)

Ena temeljnih pomankljivosti odvetniškega stanu v Avstriji je pomanjkanje ločitve v stan pravega odvetnika in odvetniškega pomočnika, — razlika, ki je na Angleškem in Francoskem uvedena

*) Stališče odvetniških in notarskih uradnikov: K zakonski predlogi o službenem razmerju trgovskih uslužbencev in zasebnih uradnikov. Sestavljen odsek Društva odvetniških in notarskih uradnikov za Kranjsko s sedežem v Ljubljani. V Ljubljani 1908. Samozaložba. Natisnila «Uredniška tiskarna».

(avocat in avoué). Odvetnik naj bi zastopal le pravno mnenje iz znanstvenega stališča ter izvajal to pismeno in ustmeno. Vsa druga kolikortoliko mehanična opravila (in teh je sedaj v odvetniški pisarni skoraj 90%) pa naj bi opravljali odvetniški pomočniki.

Pravzaprav pa imam jaz to ločitev za zastarelo in bi boljše odgovarjalo organizaciji odvetniškega stanu tako, da odvetnik obdrži vse svoje posle, t. j. zastopanje in izvajanje in prirejanje spisov ter občevanje s strankami v vseh sodnih, pravnih, eksekutivnih, nepravdnih, finančnih, kazenskih in sploh avtonomnih in upravnih zadevah, kakor dosedaj, da bi pa odvetniška pisarna bila po drugi strani organizirana tako, da prave odvetniške posle (avocat) opravlja odvetnik sam, splošno nadzorstvo pisarne in vsa druga opravila pa pisarniški vodja.

Izraz solicator je preozek in ne odgovarja več dejanskim potrebam, t. j. solicator, ki bi imel opraviti le z izterjevanjem ekspenzarja in z mehanično manipulacijo s spisi.

V vsaki odvetniški pisarni se mora delo med uradniki precej strogo deliti, ako se hoče vzdrževati red in potrebno strogost v pisarni. Odkazati je treba zgolj mehanične posle eni osebi, računovodstvo in izterjevanje ekspenzarja drugi osebi, koncipiranje in sestavljanje vlog, ki se ponavljajo, informacije za stranke iz spisov, vpisovanje narokov, nadziranje ekspedicije in obenem nadzorstvo mehničnega reda v pisarni pa eni osebi, ki je pač voditelj pisarne.

Jaz sem v svoji pisarni, kolikor je mogoče, to razliko izvel. Zahtevam od voditelja pisarne, da ima v glavi več nego otrobe, ter smatram takega voditelja za svojega tovariša in sodelavca v pisarni. Le kdor po svoji zmožnosti in po splošni izobrazbi in morali odgovarja mojim zahtevam, ta postane moj tovariš. Ker mora voditelj pisarne samostojno delati, mora biti vsposobljen kakor kak «koncipijent», in se posebej razume, da mora imeti ugled, in sicer v pisarni sami proti strankam in proti šefu. «Možic na vrvi» seveda ne sme biti tak voditelj pisarne.

Voditelj pisarne pa tudi ne more izhajati ob mesečni plači 140 K, marveč smatram za minimalno plačo 200 K, pravilno pa 300 K, in zase sem prepričan, da vsak šef rad plačuje to mesečno vsoto, ako je tako srečen, da dejanski dobi tovariša, ki mu je res voditelj pisarne.

Ako se je pri sodnih uradnikih konsekvenco izvršila delitev v konceptne uradnike, pisarniške vodje in pisarniške uradnike, se mora izvesti ta delitev tudi v odvetniških pisarnah.

Torej šef imej svoje delo, voditelj pisarne imej svoje delo, — drug se mora naslanjati na drugega.

Brez drugega je poleg dejanja plače šefova dolžnost, stalne svoje uradnike tudi zavarovati za slučaj bolezni in pokojuine. Način in oblika tega zavarovanja se pač lahko dobi. In vsak šef, ki vidi v voditelju pisarne svojega tovariša, mora skrbeti, kakor zase, za bodočnost človeka, ki ga hoče vezati nase. Zato je tudi moja zahteva, da imej vsak voditelj pisarne svoje ognjišče, in trdim tudi, da bodo najbolj vestni in najbolj zanesljivi voditelji pisarn, ki imajo ne le skrb zase, ampak tudi skrb za družino. Saj sem mnenja sploh, da je dolžnost vsakega izobraženega človeka, skrbeti za lastno ognjišče in da je to eno najeminentnejših nalog, in samstvo je umestno le tam, kjer je obenem združeno s posebnim delom, ali znanstvenim ali takim, ki se ne da dobro združevati z družinskimi

življenjem, ali takim delom, ki jemlje možu sposobnost, zadoščati ženi.

Nazori o ženi pisarniškega vodje so v prologu izraženi seveda jako naivno. Dobra soproga postane lahko navadna dekla brez vsake izobrazbe, taka je navadno boljša žena nego bogata nevesta iz dobre družine, ki je obiskovala vsakovrstne liceje, ki se pa ni naučila drugega nego brezsmiselnega čitanja opolzkih knjig. Celo mnenja sem, da se da iz navadnega dekleta, ki zna dobro čitati in pisati, pa se ni nasrkalo ideologije današnjih šol, bolje vzgojiti dobra žena nego iz naših šolskih gosk. Saj je temelj mirnemu in skladnemu življenju v zakonu to, da zna slediti žena možu, in priprosto, umstveno razvito deklo, ki je navadno docela nesposobno odreči se malenkostnim svojim zahtevam in razvadam možu na ljubo, in nesposobna ločiti «firt» od ljubezni.

Solicitatorji naj torej nikar ne cede slin po gosposkih krilih, in naj velja zanje splošno načelo, da si je deklo ogledati bolj po telesnem zdravju in navadnem razumu, nego po njenem socialnem položaju in njeni obleki. Sicer pa bi se dalo o tem več govoriti, ne spada pa v prolog «Stališča odvetniških in notarskih uradnikov».

Zanikrn in omejen trgovski in obrtniški vajenec nima seveda zavesti, da bo kaj iz njega, in tak odvetniški in notarski uradnik tudi ne. Pač pa je res, da vsak inteligenten in priden delavec, bodisi obrtniški, trgovski ali odvetniški, pride do svoje pozicije. V tem oziru prolog močno pretira jetniško stanje uradnikov, in tudi ne verjamem, da danes sploh kak inteligenten odvetniški uradnik čuti tako sibirsko jetništvo, in vsak inteligenten in delaven odvetniški uradnik danes ve, da je silna potreba po takih delavcih in da je vsak šef srečen, dobiti delavnega in inteligentnega uradnika. Če pa kdo kljub temu uživa tako sibirsko jetništvo, potem mu ga pa prav srčno privoščim.

Ta slika, ki jo riše prolog, je sicer mala, toda neverna slika takozvanega učenega proletarija. Nekoliko je res, da družba «boljših» ljudi gleda še vedno od «zgoraj dol» na vse tiste, ki niso taki «boljši» ljudje, in mednje bi spadali odvetniški uradniki. Res je tudi, da se sprejema vsak «c. kr.» z nekim poštovanjem v to ali ono družbo in da je «c. kr.» že nekaka vstopnica v družbo. Ako je to res, je temu vzrok v splošni socialni mizeriji, in jaz za svojo osebo sem se že javno izrekel za socialno demokracijo, dasi sem odvetnik, ker priznavam vso neslanost in nezmiselnost današnjega dela družbe in, kar posebno obsojam, tisto pripogibanje pred «c. kr.», ki je najmanj utemeljeno in najbolj karakteristično za nizkost in podlost naših boljših slojev.

Temeljni razlog bednega položaja vseh uslužbencev notarskih in odvetniških pisarni tiči v današnjem socialnem redu. Zaraditega bi vsi odvetniški-šefi, ki so danes po mnenju prologa najinteligentnejši in najizobraženejši v državi, morali tudi pristopiti k oni stranki, ki zastopa najbolj napredna in najbolj inteligentna načela, politična, socialna in humanistična, in z njimi vred odvetniški in notarski uslužbenci. Je pa žalosten fakt za obe strani ta, da so danes odvetniški in notarski šefi, kakor tudi njih voditelji pisarn, solicitorji, koncipijenti in drugi uradniki glavni temelj najbolj nazadnjaškega liberalizma, največji priganjači in agitatorji za liberalno stranko, in ravno na Kranjskem se je pri zadnjih volitvah iz teh slojev pokazal grozen entuziazem. Kranjski odvetniški šefi in uradniki so se prav po otročje veselili zmage nad klerikalnim zmajem. Odvetniški in notarski uradniki so torej prav mnogo krivi lastne mizerije.

Nasvetovana pot samoizobrazbe in samospoznanja je pa jako radikalno sredstvo, da se zboljšajo, in sicer prav naglo izboljšajo razmere med uslužbenci. Res je, da pride vsakdo tudi brez organizacije potom samoizobrazbe in samospoznanja po trdih bojih do trdnosti in kreposti. Jaz pa zlasti ne poznam ravno med notarskimi in odvetniškimi uslužbenci ljudi ki bi šli po poti samoizobrazbe in samospoznanja in, ki bi po trdih notranjih duševnih bojih postali trdi in krepki. Ako bi jaz poznal na Slovenskem kje takega odvetniškega uradnika, pa bi ga prav srčno pritisnil na svoje prsi in ga sprejel za tovariša v svojo pisarno. Takega ni, — torej pač velik razlog mizerije. V tolažbo bodi uslužbencem odvetniških in notarskih pisarn, da tudi gospodje šefi to lepo idealno pot prav malo poznajo, da so sicer učeni juristi in praktični odvetniki, da je pa tista pot samoizo-

brazbe in samospoznanja in tista pot notranjih bojov mnogo pretrnjeva zanje in da so s tega stališča gospodje šefi in uslužbenci na enaki stopnji mizerije. Če bi tega ne bilo in bi se gospodje šefi potom samoizobrazbe in samospoznanja dvignili nad današnji buržoazni sloj, potem bi sami vplivali na to, da se razmere njihovih uradnikov izboljšajo, in bi se nekoliko bolj potovarjali z uslužbenci. Zato nikar valiti večji del krivde na šefe. Kvetjemu bi se utegnili reči: «Ker bi Vi potom svojih studij morali biti višji in izobraženejši od nas, bi morali Vi pričeti», — bolje pa: «Pričnimo skupaj ab ovo!»

Torej glavna krivda je pač v žalostnih socialnih razmerah. Epitheta ornantia vsled teh socialnih razmer: svobodomiselnost, prostost, človečanstvo, demokracija i. t. d. ostanejo do tedaj, dokler ne nastopijo izobraženci poti splošne izobrazbe, ne glede na šolsko in strokovno izobrazbo, po spoznanju samega sebe. Le izvenredno sredstvo sanira položaj odvetniških in notarskih uradnikov in to izvenredno sredstvo je ravno revolucionarna pot socializma, ki hoče premembo v socialnem življenju, hoče premembo v socialni izobrazbi in hoče podreti ločitev razreda. Razmere uslužbencev so torej zastrupljene z dveh stališč: s socialnega in z individualnega. Saniranje socialnega stališča je možno potom socialne stranke, saniranje individualnega stališča pa potom samoizobrazbe. Nikar pa naj ne mislijo uslužbenci, nikar naj ne bodo tako naijni, da jim bodo pomagali drugi.

«Pomagaj si sam in Bog ti pomore!» Kjer hočejo pomagati šefi, tam lahko store, kjer pa nočejo, bi morala vplivati splošna organizacija odvetniških in notarskih uradnikov. Taka organizacija zahteva precejšno stopnjo izobrazbe in ker manjka te, ni prišlo do splošne organizacije in najbolj eklatantno so pokazali odvetniški in notarski uradniki svojo nesposobnost za splošno organizacijo z malenkostnimi rogoviljenjem in prepiri v sedaj obstoječih društvih oziroma podružnicah v Celju in Ljubljani. Danes so uslužbenci na tem, da niso še godni za skupno organizacijo, torej jim manjka glavno in splošno sredstvo, kako primorati šefe, da se izpreobrnejo. Jaz za svojo osebo popolnoma priznavam zahteve odvetniških uradnikov in mislim, da sem šel v svoji pisarni že preko tega. Priznavam opravičeno zahtevo stalnosti in ureditev službenega razmerja potom zakona. Kakor c. kr. uradnik ne sklepa pogodbe, marveč vstopi v službo na podlagi zakonitih določil, tako je neobhodno potreba, da se za vse privatne uradnike vstvari zakonita podlaga. Priznavam torej popolnoma upravičeni predlog, ki ga je sodrug poslanec dr. Ellenbogen v juliju predložil poslanski zbornici, ki ureja službeno razmerje duševnih uslužbojemalec. Mezdne pogodbe naj se sklepajo, kakor vse pogodbe, med ljudmi, ki so medsebojno neodvisni, in dolžnost zakonodajstva je, da poseže vmes tam, kjer bi sicer morala sklepati pogodbo gospodar in sluga, oziroma neodvisen in odvisen človek. Mezdna pogodba, posebno glede duševnih delavcev, pa je tudi jako prekerna. Kjer gre za dejansko duševno delo, je skoraj nemogoče določiti količjakaj precizno prevzete dolžnosti, in v odvetniški pisarni, kjer je prva zahteva zaupanje in moralna kvaliteta, se skoraj ne da sklepati mezdne pogodbe.

Praksa sama je torej privedla do tega, da je danes «službena pogodba šef», to se pravi, dokler uradnik odgovarja iz stališča zaupanja in iz moralnega stališča zahtevam, šef uradnika drži, sicer se ga pa brško more iznebi. Prav bi pa bilo izraženo dosedanje razmerje: službena pogodba sta šef in solicitor, in to tudi s stališča zaupanja, izobrazbe in moralnosti. Kjer obadva nista na gotovi stopnji, tam ne pomaga sploh nikaka, še tako dobra pogodba. Sicer pa tudi zakonita določila ne izpremene bogsigavedi koliko razmer med šefom in uslužbencem. Po mojem mnenju bodo tudi odslej šefi večalimanj zadnja instanca, ker gre ravno predvsem za vprašanje zaupanja in moralnosti. Sicer pa velja tudi zame tukaj rek angleškega filozofa Cliforda: «Ako bi ne bili ljudje boljši od njihovih religij, potem bi bilo že to naše življenje pekel». Torej ne religija ne zakon ne delata ljudi dobrih ali slabih, temveč delajo to prirojene lastnosti in vzgoja. Brez dobrih lastnosti in brez vzgoje in pouka ne bo tudi pri odvetniškem stanu dobrega materijala ne na eni, ne na drugi strani.

Dejansko priznavam tudi trditev, da danes izgubljata odvetništvo in notarijat vedno bolj bistvo onih idealnih poklicov, za kakršne so jih smatrali nekdanj, temveč da sta se začela posluževati različnih konkurenčnih sredstev. Zaraditega sem jaz vedno na tem stališču, da se odvetništvo uvrsti med obrt, in ga smatram dejansko za obrt. Vsaka obrt se pa vrši lahko večalimanj idealno. To da je docela individualno vprašanje, vedno vprašanje duševne kvalitete tistega, ki jo izvršuje. Tudi sem tega prepričanja, in sicer na podlagi izkušenj, da bolj ko kak stan poudarja svoj idealni poklic in svoje idealno stališče, manj ga dejansko izvršuje. Videti, da se vrši obrt in skušiti idealizirati kolikor mogoče izvrševanje te obrti, to se zdi meni naloga količjakaj idealnega šefa. Izvrševati pa odvetništvo v starem idealnem zmislu, je pač toliko rečeno, kakor zapreti pisarno in postati propovednik krščanske ljubezni in nuditi svojo pomoč brezplačno tistemu, ki bi je bil potreben.

Sicer pa naj se mi nikar ne hodi s trditvami, da so bili stari odvetniki idealnejši od novih. Naj se le pregledava poslovanje po starih sodnih redih, pa se gotovo pride do prepričanja, da je tam mnogo več obrti in skoro vsa obrt, in da nasprotno ravno moderno življenje zahteva tudi idealnejšega odvetnika, seveda odvetnika, ki ne odklanja od sebe vseh danih predpogojev socialnega življenja, marveč stremi le po tem, da se krivice socialnega življenja odpravijo, in da tudi pri izvrševanju svoje obrti čuti vso neenakost razredov in krivice, ki iz tega izvirajo, in posebno naj odvetnik nikdar ne pozabi videti obrt v izvrševanju sodstva in delati na to, da sodnik idealno vrši svojo nalogo. Morda je ravno največja krivica dandanašnjega odvetništva to, da od sodnika v prvi vrsti ne zahteva idealnega izvrševanja njegove dolžnosti, ker lahko bo potem tudi slediti jima. Temeljni razlog pomanjkanja idealizma v odvetniškem stanu danes, je pomanjkanje idealizma sodnikov. Tudi oni vrše, dasi bi mnogo lažje nego odvetniki, ki imajo skrb za materialno bodočnost svojo in svoje družine, le idealno svojega poklica, ampak ga vrše mašinalno, mehanično, z vsemi malenkostmi vsakdanjega življenja, pogled uprt v stranko, ljudi, razred, mesečno plačo, advancement in končno visoko pokojnino. Vsa različna konkurenčna sredstva pri odvetniku in sodniku, pri industrijalcu in trgovcu so pač le izraz krivičnega socialnega položaja.

Glede podrobnosti načrta bi šel deloma preko zahtev uslužbencev. Na pr.: 6-tedensko plačo za slučaj bolezni in nesreče, za slučaj izvrševanja vojske dolžnosti za 4 tedne, pravica do najmanj tedenskega dopusta pri nižjih uradnikih in tritedenskega za voditelje pisarn. Tu pa takoj dostavljam, da je neobhodno delati na to, da se razširijo sodne počitnice na 2 meseca in da se uvedejo popoldne sodne počitnice, t. j. da naj poslujejo sodišča tekem počitnic le v dejansko nujnih stvareh, ne pa morda v bagatelah, v nepotrebnih kazenskih pravnih in enako. Kaj je nujno in potrebno, naj sodnik po svojem zdravem razumu spoznava od slučaja do slučaja, in takih nujnih zadev je v poletnih vročih mesecih tako malo, da bi zadoščalo za izvrševanje sodstva 20 ali 15%, uradništva.

Konec prih.

**Proč z brezpravnostjo!
Za enake dolžnosti enake pravice!**

Ljudstvo zahteva tudi za deželni zbor splošno in enako, tajno in direktno volilno pravico!

Če je zrelo za državni zbor, je zrelo tudi za deželni zbor!

Politični odsevi.

Nemški minister-rojak Fran Peschka je dne 1. maja ob tritret na 1. uro zjutraj umrl. Zadelo ga je srčna kap.

Starčevićanska stranka se je razcepila na tri kose. Od Franka so se ločili Luka Starčević, dr. Mile Starčević, David Starčević, dr. Pavelić in dr. Peršić, ki se konstituirajo kot »Starčevićeva čista stranka prava« in mislijo izdajati list »Hrvatska Sloboda«, pet poslancev se pa ne pridruži ne tej skupini, ne Franku. Ta razkol gotovo ni brez vsega političnega pomena; a tudi presenečljiv ni. Taktika drja. Franka, ki je s krajnim radikalizmom vedno pokrival stvarno nedelavnost in na ta način indirektno podpiral vsako vlado, je morala prej ali slej roditi tak sad. Odkar je dr. Frank po smrti drja. Antona Starčevića postal vodja stranke, ni bilo v njej nikdar prave solidarnosti. Kakšno taktiko bodo sledile nove skupine, bo treba počakati. Deloma je provzročil razkol tudi klerikalizem, ki ga je del poslancev v zadnjih letih strastno pospeševal.

Hrvatski sabor bo zopet sklican meseca maja.

Sodrugom v vzgled!

Idrijsko delavstvo za „Delavsko tiskovno družbo“.

Na shodu 20. aprila t. l. je sklenilo idrijsko moško delavstvo skupno prevzeti **80 deležev** „Delavske tiskovne družbe“ in je po svojem odboru takoj vložilo proponentom v roke **2000 K** (reci in beri: **dvatisoč kron**). Za moškimi sodrugom pa niso hotele zaostati ženske, ki so takoj nato sklenile vzeti **dvajset deležev** ter so tudi vložile **500 K** (reci in beri: **petsto kron**). Torej je vložilo en sam dan zavedno idrijsko delavstvo svoto **2500 kron**. Založba „Napreja“ se je temu pridružila ter prevzela daljnih **100 deležev** in vložila tudi daljnih **2500 K**. Posameznikov se je iz Idrije oglasilo dosedaj že **32**, ki so vložili tudi že večjo svoto. Ni pa dvoma, da se jih ne udeleži še daljnih **68** tako, da bo Idrija sama prevzela **300 deležev**. Mislimo, da bo agilnost in požrtvovalnost idrijskega proletarijata vspodbudila tudi delavce po drugih krajih, da bodo enako idrijskim pristopili in podprli „Delavsko tiskovno družbo“, ki naj bo pionir prosvete med delavstvom na Slovenskem. — Začasno se je priglašati pri sodr. Antonu Kristanu, uredniku „Napreja“ v Idriji. Pristopnina znaša eno krono, delež pa **25 kron**.

Domače stvari.

Majaka slavnost v Ljubljani se je letos izredno lepo obnesla. Zjutraj so se šli sodrugom na Rožnik, ob 9. uri dopoldne pa je korakalo nad **200 mizarjev** skupno v »Sviciario« kjer je bil koncert. Ob 10. uri pa so prikorakali korporativno na shod, ki se je vršil »pri Levu«. Dvorana je bila natlačeno polna — nad **400 udeležencev**. O pomenu prvega majnika in o delavskih zahtevah so poročali sodrugom Bartl in Petrič, nemško sodrug Grossi. Vsi govorniki so želi burno odobravanje. Po shodu prav ob 12. uri so šli zborovalci v sprevodu po mestu do deželne vlade, kjer so se razšli. Popoldne so napravili izlet v okolico, zvečer pa komers »pri Levu«. Navdušenje, s kakršnim se je praznoval prvi majnik letos, nam daje upanje, da postane to slavje tudi pri nas v nekaj letih splošno.

Shod kranjskih mesarjev v Ljubljani je bil dne 29. aprila. Shod je pozdravil ljubljanski župan Hribar in mu želel uspeha ter tarna, kakšni reveži so mesarji, ker jih »tiskajo z ene strani agrarci, z ene pa kupovalci. S tem je dokazal gospod župan znova, da nima smisla za socialne stvari in pa, kar je za nas še bolj merodajno, da on ne more zastopati delavstva nego sloje, ki izkoriščajo delavstvo.

Permanenčni zakon, s katerim se pooblašča ustavni odsek kranjskega deželnega zbora, da sme zborovati ob počitnicah do dovršitve volilne reforme, je končno sankcioniran. Sedaj se torej začne uradno »posvetovanje« o deželni volilni reformi, ki ne bo pravzaprav nič drugega, kakor pesek v oči prebivalstvu. Kajti kakor vse kaže, so se stranke za kulisami že domenile. Kravja kupčija je gotovo in odsek je bo imel le podpisati. Le to se še vpraša, kaj poreče ljudstvo.

Štajerska deželnozborna volilna reforma. »Slovenec« poroča: Deželni odbornik štajerski dr. Link izdeluje načrt za volilno reformo. Industrijski kraji se bodo najbrž iz kurije (kmetijskih) občin izločili. V peti kuriji bodo volili le tisti, ki nimajo volilne pravice v ostalih. Okraji za peto kurijo se bodo razdelili po vzorcu državnozbornskega volilnega

reda, tako da bodo mesta in trgi, industrijski kraji in kmečke občine v posebnih volilnih okrajih volili skupaj. — Deželni zbor se snide v svrhu posvetovanja o volilni reformi, najbrž šele septembra. Nove volitve bodo pozni jeseni.

Ponesrečil se je v Gradcu sprevodnik Sovinc. Zgrabil ga je na kolodvoru stroj in tako tresčil ob železniški stroj, da si je razbil lobanjo in potri nekaj reber. Sovinc je že v bolnišnici usmiljenih bratov umrl.

Padel je s tovornega vlaka blizu Solkankega mosta 31 letni žel. uslužbenec Ivan Ivančič. Težko ranjenega so prenesli v goriško bolnišnico.

Dva vlaka sta na staciji v Spodnjem Dravogradu trčila skupaj. Na koroški strani, ker je za državno in južno železnico samo en železnični tir, se je zgodila ta nesreča, ki pa ni zahtevala človeških žrtv. Pač pa sta hudo poškodovani obe lokomotivi, ter je škoda precej velika. Tudi dva vagona sta bila vržena s tira. Železnična stroja so že odpeljali v Maribor, da jih zopet popravijo, kar bo stalo precej časa in denarja. Samo srečnemu slučaju se je zahvaliti, da nikdo od ljudi ni trpel škode na telesu, in pa železničnim delavcem, ki so v pravem času zapazili in opozorili na pretečo nevarnost. Železnični uslužbenci so se pravočasno poskakali z vlaka. Na našem kolodvoru v Spod. Dravogradu se je zgodilo že več nesreč; večinoma je bil vzrok pomanjkanje prostora na staciji in izven stacije; posebno pa še okolnost, da je za južno in državno železnico le en tir na koroški strani. Povečanje kolodvora je tedaj neobhodno potrebno.

Čenjene čitatelje opozarjamo na inserat dunajske tverke Maks Böhmel, ki razpošilja na zahtevanje zastoj in poštnine prosto velik cenik ur. — Istotako opozarjamo na inserat gosp. Drag. Grila v Ljubljani, ki prevzame začetkom maja specialno trgovino J. Mencingerja v Bohoričevih ulicah; sedanjo trgovino na Martinovi cesti obdruži tudi naprej.

Dopisi.

Trbovlje. Vsako leto prirejajo klerikalci v Trbovljah v postnem času misijon, za katerega se dela toliko reklame in propagande, kakor da bi prišel Buffalo s svojim velikanskim cirkusom v kraj. V trumah so zahajali ljudje — ne morda iz verskega občutja, temveč iz radovednosti — poslušat pridigarje in prepričali so se, da je bil celi misijon samo hujskanje in naperjen le proti organiziranemu delavstvu, ki se bojuje za boljši obstanek. In pohujšanje nedolžnih otrok se je lahko opazalo. Pridige so bile večinoma političnega namena, tako tudi spovedi. Predznil se je neki misijonar na prižnici lažljivo ljudem pripovedovati, da je izstopil neki Pop iz socialdemokratske stranke in se priklopil S. L. S. ter vé strašansko veliko o socialnih demokratih povedati. Prepovedal je ljudstvu citati »Rdeči Prapor« in druge napredne liste — kar da je smrten greh — ter priporočal najtopleje »Slovenca«, »Slovenskega gospodarja«, »Našo moč« in »Domoljuba«. Ta duševni pastir se je bavil na prižnici tudi z volitvijo in je govoril, da se sme »po katoliški veri« voliti samo katoliške moče in smrten greh bi storil, kdor bi volil brezvernega socialnega demokrata. Spovedni očetje tudi niso opustili agitacije in pohujšanja ljudstva v spovednici. Poprašali so neko ženo, koliko let je omožena. Žena: »Petnajst let.« Spovedni oče: »Koliko imaš otrok?« Žena: »Pet.« Spovedni oče: »Kam si pa druge spravila? Jaz Ti ne dam odveze, ker si naredila smrten greh.« Ko je ljudstvo izvedelo in slišalo, kaj da pridigajo in spovedujejo gospodje prižni in spovedni očetje, se mu je zgabilo ter je začelo popraševati, je li se more s tem katoliškim hujskanjem rešiti težavne delavske razmere. Le tako naprej gospodje, kmalu boste prepričali vse ljudstvo, da na prižnici in v spovednici ni že nič drugega več, nego protiljudsko hujskanje in pohujšanje otrok. »Mokračan«.

Zidani Most. (Trpinčenje vojaka.) Da so ukazi vojnega ministrstva glede človeškega ravnanja z vojaki za nekatere predpostavljene res le bob ob steno, smo imeli dne 7. aprila priložnost opazovati z lastnimi očmi. Tega dne se je peljal 24. lovski bataljon iz Köbanye na Ogrskem v Rovinj z vlakom št. 803. V Zidanem Mostu je bil zajutrk za vojake. Stotnije so morale korakati na določeni prostor po »potih«, ki navadno niso namenjeni vojaškim evolucionam in so na nekaterih zelo tesni. Vsled tega se je primerilo, da neki vojak ni mogel doiti drugih pri izhodu. To je opazil neki poročnik — baje se imenuje Loger — in je začel madžarsko razgrajati nad njim. Toda te neotesanosti mu še ni bilo dovolj. Približal se je vojaku in naenkrat ga je tako udaril po ustih, da mu je takoj brizgnila kri. Stotnik ga je pač oštel. Toda videti je, da se to malo prime takega suroveža. Opomniti se mora, da se je to zgodilo na mestu, kjer je bilo dosti civilistov, ki so videli dogodek. Hrabrega lajtnanta to ni ženiralo. Kakšne reči se morajo torej goditi v vojašnici, ker nihče ne vidi, kaj ugajajo z vojaki. Spricho takih dogodkov se je težko ogrevati za zvišanje častniških plač. Zato, da bi bili še bolj objestni in bi še bolj pretepali vojake, res ne zaslužijo večjih gaž. Verjetno je, da niso vsi častniki taki suroveži; a nekoliko so tudi tisti, ki ne počenjajo takih reči, skrivni, da je taka su-

rovost sploh mogoča. Vsako neolikano ravnanje z vojaki bi morali boljši častniki smatrati za sramotno in tovarišu, ki zmerja ali pretepa vojake, bi morali občutno pokazati, da obsojajo in zaničujejo surovost. Ljudstvo, ki plačuje davke za vzdržanje vojske, ima pravico zahtevati, da se človeško ravno z njegovimi sinovi. Zato je pa tudi že zadnji čas, da bi razni meščanski poslanci nehali kaditi militarizmu in da bi mu nekoliko pokazali zobe.

Gospodarski pregled.

»**Austrijski Lloyd**«. Iz računskega zaključka leta 1907. je razvidno, da je bilo v tem poslovnem letu bruto-dobička **K 8.003.590 27**. Odbivši obresti za prioritetna posojila v znesku **K 1.559.006 80**, ostane še **kron 6.444.502 47**. Od te svote je v smislu pravil odbiti: 1) odpis na vrednosti družbenih parnikov, upravnih poslopij in inventar **kron 3.345.032 50**; 2) dotacija penzijskega sklada uradnikov **kron 250.000**; 3) dotacija zavarovalnega fonda in uplačane premije **kron 1.096.749 57**; skupno **kron 4.691.782 24**. — Ostane torej čisti dohodek **kron 1.752 720 23**.

Sodrugom, somišljeniki! Zahajajte le v take gostilne kavarne in brivnice, kjer je na razpolago vaše glasilo. . . Agitujte »Rdeči Prapor«! Povsod za

Društvene vesti.

Brežice. Tukaj se je ustanovila vplačevalnica splošnega strokovnega in pravovarstvenega društva za železničarje. Na to se opozarjajo vsi sodrugom na progi od Sevnice do Brežic. V vseh zadevah naj se obračajo do vodje nove vplačevalnice, sodruga Ivana Nepuššana v Brežicah, kamor naj se pošiljajo tudi mesečni prispevki.

Shodi.

Sava pri Jesenicah. V nedeljo, 3. majnika, ob 2. popoldne, je na Savi v gostilni pri »Zvitem rogu« ljudski shod z dnevnim redom: »Prvi majnik in ljudski parlament.« Vse sodruge se vabi, naj se udeleže tega shoda.

Zvečer je v isti gostilni delavska zabava.

Shod državnega poslanca Rieseja. V nedeljo, dne 26. aprila je bil v Maloščah shod, na katerem je poročal državni poslanec Riese o razmerah v državnem zboru. Udeležba je bila jako velika. Zborovalci so pazljivo poslušali govor poslanca, ki je prav obširno razpravjal o raznih važnih vprašanjih, posebno o trgovski pogodbi s Srbijo. Ljudje so se prav zadovoljni vrnili s shoda.

Iz stranke.

Socialni demokratje v Šleziji so priredili v nedeljo po vseh večjih mestih in industrialnih krajih shode in demonstracije za deželnozbornsko volilno reformo.

Raznoterosti.

Še en izstop českega duhovnika iz katoliške cerkve. Škofjski ordinarijat je odstavil kaplana v Brodivanovu pri Boskovicah od službe. Kaplan je nato odgovoril s takojšnjim izstopom iz katoliške cerkve.

Papeža so poslali po aprila menda »zloglasni« modernisti. Dobil je namreč 1. apr. prošnjo, na kateri je bilo podpisanih mnogo znanih oseb, zahtevajočo, naj se odpravi prepoved udeležbe pri volitvah, ki se danes obstoji za katoliške volilce v Italiji. V Vatikanu je vzbudila ta prošnja hudo jezo; seveda so podpisane predsednike raznih klerik. društev in druge višje osebe posteno oštel. Tu pa se je pokazalo, da je bila cela zadeva le prazna sala. Papeža je nekdo poslal po aprila.

S smrtno posteljo na vislice. V Washingtonu je bil obsojen Italijan Paolucci v smrt na vislice, ker je v hipni blaznosti ubil mlado Američanko, ki ga je zapustila, potem ko mu je vse premoženje porabila. Paolucci, ki je smrtno zaljubljen v ubito Američanko, je obolel med obravnavo vsled obupa. Bolezen se je silno hitro razvila v hitro jetiko, ki je reveža dovedla do obupnega stanja. Vsakdo je videl, da ni zanj več rešitve in da bo umrl v najkrajšem času. Vendar ameriško sodišče zahteva, da se obsojenec na smrt konča tudi, če je še tako bolan. Dasi ni mogel hoditi, dasi je bil videti kot senca, vendar vse je bilo zastoj, pravica je zahtevala svoje. Ta človek se ne sme izogniti nasilne smrti, dasi bi morda sam umrl v petih ali šestih dneh. Italijansko poslaništvo v Washingtonu se je zavzelo, da odgodi izvršenje obsodbe za nekoliko dni in da bi obsojenec umrl naravne smrti — a vse je bilo brez uspeha. Obsojenec je moral na vešala, kamor so ga skoraj vlekli.

„Rdeči Prapor“ izvod po 10 vin. se dobiva v Ljubljani v tobakarnah: Blaž, Dunajska cesta; Franzot, drž. kolodvor, Spod. Šiška; Kušer, Sv. Petra cesta; Pichler, Kongresni trg št. 3; Svatek, Glavni trg; Šešark, Selenburgove ulice; Velkavrh, Sv. Jakoba trg; Kleinstein, Jurčičev trg; Dolenc, Kolodvorske ulice, Številka 27; Sušnik, Rimska cesta 24; Ušeničnik, Židovske ulice 1. — **Kranjci**: Karol Florian, knjigarna. — **Jesenice**: Jakob Mesar št. 101. — **Trst**: Lavrenčič, Piazza Caserma. — **Trst Rojano**: Močnik, tobakarna. — **Gorica**: Krehelj Peter, Kapucinski ulica št. 1. Schwarz, Solske ulice. — **Reka**: Riccardo Camera, Corso 16.

Imam pametno in lju-beznivo mamico!

Ne da mi vsak večer, ko grem spat nikakršnih bonbončkov, nego dve Fayeve pravi sodenerski mineralni pastili, če pa grem v šolo, jih dobim pa kar šest, da se ne prehladam. In tudi nisem nikdar bolna in mamica pravi, da so temu vzrok le Fayeve prave Sodenerke. Kupujejo se za 1 K 25 vinarjev skatljica v vseh lekarnah, drogerijah in trgovinah z mineralnimi vodami. Zavrnil je pa odločno kakršnokoli ponaredbo.

Glavno zastopstvo za Avstro-Ogrsko:

W. Th. Guntzert

Dunaj, IV./1., Grosse Neugasse 27.

Mizarji, pozor! Vsakdo, ki namerava zapustiti prostor ali delavnico, da si poišče v kaki drugi delavnici dela, sploh vsak mizar ali delavec pri strojih, ki išče dela, naj se oglasi poprej v društvenem lokalu na Rinski cesti št. 19. Nihče ne šči dela v nobeni delavnici, preden se v društvu je informira o položaju!

V življenju nikdar več 600 komadov samo gld. 1-65

1 krasno pozlačena preciz ura z verižico s 3 letnim jamstvom, 1 moderna svilena kravata za gospode, 2 fina žepna robca, 1 prstan za gospode z imit. bis-rom, 1 elegantna broša (novost), 1 par gumbov z imit. briljanti, 1 žepno zrcalo, 1 denarnica, 1 par manšetnih gumbov, 3 naprsni gumbi, vse double zlato s patentirano zaponi, 1 album, 10 najlepših slik sveta, 8 šaljivi predmeti, velika veselost za stare in mlade, 1 nikel-nasti tintnik, 20 važnih dopisovalnih predmetov in še 500 raznih predmetov, za dom neobhodno potrebnih. Vse skupaj z uro, ki je sama vredna tega denarja, velja samo **gld. 1-65**. Pošilja proti povzetju, ali če se denar naprej pošlje 3-1

Dun. cen. razpošiljalnica, P. Lust, Krakov 463.

Kar ne ugaja, se zamenja.

Zahtevajte po vseh gostilnah, kavarnah in brivnicah **„Rdeči Prapor“!**

Otvoritev špecerijske trgovine.

P. n. slat. občinstvu uljudno raznanjajo da

prevzamem začetkom maja trgovino **J. Mencigerja** v Bohoričevih ulicah

ter se bodem potrudil cenjenim odjemalcem vselej postreči s pristnim in svežim špecerijskim, kolonialnim in materialnim blagom.

Sedanjo svojo trgovino na Martinovi cesti obdržim kot podružnico.

Na podlagi mojih večletnih strokovnih izkušenj se priporočam za obilen obisk ter bilježim z odličnim spoštovanjem

Dragotin Gril.

Novo! Novo!

Izšla je v založbi časopisa „Napreji“ v Idriji brošura

„Proletarijat“

ki jo je napisal **Karol Kautsky**, poslovenil **Anton Kristan**. Brošura „Proletarijat“ obravnava sledeče predmete: „Proletarec in rokodelski pomočnik“, „Delavska mezda“, „Razpad proletarske rodbine“, „Prostitucija“, „Industrijska rezervna armada“, „Rastoča razsežnost proletarijata“ in „Trgovski in „izobraženi“ proletarijat“.

Cena brošuri **30 vinarjev**.

Edino pravi **Thierryev balzam**

le z zeleno znamko nune. — 12/2 ali 6/1 steklenice ali pa 1 velika specijalna steklenica s patentnim zaklepom **5 K.**

Thierryevo centifolijino milo

proti vsem, še tako starim ranam, vnetjem, poškodbam, gorečici, kislini, kašlju, krču slabem teku i. t. d., 2 lončka **3 K 60 v.** Razpošilja se le proti povzetju ali za naprej poslani denar. Ti dve domači zdravili sta povsod znani in še od nekdanj sloveči.

Naročila naj se naslavljajo na: 275

Lekarnar A. Thierry v Pregradi pri Rog. Slatini.

15-2 Zaloga večinoma po lekarnah.

Zastoj

posljam vsakemu brezplačno in poštine prosto cenik za **5000 ur.**

ZASTOJ

	Krone	Krone
Rosk. Patent	3-—	Budilka 2-40
Srebr. - Rosk.	6-—	S svet. števil 3-—
Zelesn. - Rosk.	7-—	Z enim zvoncem 5-—
Sreb. z dvoj. plašč	8-—	Kuhinjska ura 3-—
J- Budilka	6-—	Pendel ura 70cm 7-—
z bitjem	8-—	z zvon. bitjem 9-—
z godbo	10-—	z budilko 10-—
6 valenov	12-—	z godbo 12-—

Original Omega, Schaffhausen, Glashütte, Helios, Amalfa, e. kr. pre. zkušeno od K 13-—, Zlatnina in srebrnina po originalnih tvorniskih cenah. Triletna garancija. Ako ne ugaja, zamenja ali pa se vrne denar.

Maks Böhnel, Dunaj IV.

Margaretenstrasse 27, 20, v lastni hiši. Sodno zaprijeteni cenitelj in izvedenec. — Največja in najstarejša tvrdka. Ustanovljena 1840. 5000 slikanih cenikov zastoj in poštine prosto. 12-1

ZASTOJ

Polniki v Ameriko. Kateri kelijo dobro, po ceni in raznasljivo potujejo naj se obrnejo **Simona Ametza** v Ljubljani Kolodvorske ulice 20. Kateri stna Pojasnika dojo se brezplačno.

KAVARNA

„Unione“ preje „Tedesoo“ v Trstu

se priporoča cenjenim sodrugom najtopleje. Na razpolago so vsi važni in slovenski, italijanski in nemški listi. Vse pijače poceni. Napitnina je izključena.

Tiskarna Iv. Pr. Lampret

Kran :: Gorensko :: Kran

se priporoča p. n. občinstvu v vsakovrstno izvrševanje tiska od navadne do najmoderneje oblike. Ker je bogato založena z modernimi črkami in okraski ter opremljena z najnovejšimi stroji in električnim obratom, lahko izvršuje največja dela v vsaki množini, in sicer: uradne tiskovine, kuverte, račune, pismene papirje, cenike, etikete, bolete, časopise, knjige, brošurice, cirkularje, reklamne liste, lepake, opomine, vabila, mrtvaška naznanila, razglednice, hranilne in zadružne knjižice, poročna naznanila, vizitke, vstopnice, zavitke, dopisnice, jedilne liste, vignete i. t. d., sploh izvršuje vsa v tiskarsko stroko spadajoča dela okusno in ceno.

Prva domača slovenska pivovarna G. Auerjevih dedičev

v Ljubljani, Wolfove ulice št. 12

pod novim strokovnim vodstvom priporoča slavnemu občinstvu in spoštovanim gostilničarjem svoje novo varjeno, priznano izborno pivo v sodcih in steklenicah.

Ustanovljeno leta 1855. Številka telefona 210. Ustanovljeno leta 1855.